

Žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ (ISSN 1648-0570) kelias

Loreta Gudelienė-Gudelevičienė

Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras

Nuo 1938 m. iki pat 1997 m. specializuotų periodinių žurnalų slaugytojams nebuvo leidžiama.

1997 metais Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro (dabar – Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetenci-

jų centras) pradėtas leisti laikraštis „Šalpusnis“. Tai buvo nespalvotas 8 puslapių laikraštis. Pirmoji redaktorė ir laikraščio idėjos autorė akušerė Lina Skaburskaitė (Pakamorienė). Tuomet slaugos srityje nebuvo atliekama mokslinių tyrimų, slaugos studijos dar tik buvo prasidėjusios. Trečiuosius gyvavimo metus „Šalpusnis“ pasitiko spalvotas. Ilgainiui laikraštis išaugo į žurnalą ir, atsižvelgiant į slaugymo bei slaugos mokslo raidą, 2001 m. buvo pervadintas į „Slauga. Mokslas ir praktika“. Keičiantis žurnalo tikslams, neliko vietos poezijai, bet padaugėjo praktinių patarimų specialistams. Tiek „Šalpusnis“, tiek „Slauga. Mokslas ir praktika“ skaitytojus pasiekdavo kartą per mėnesį.

Pasistiepę žvalgėmės į užsienį, norėjome augti, stiprėti, bendrauti ir bendradarbiauti su kolegomis iš svetur. Todėl 2008 m. gimė idėja pradėti kartą per ketvirtį leisti žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ tarptautinį priedą. Priede planuota publikuoti tik recenzuotus Lietuvos, Latvijos ir Estijos autorių mokslinius straipsnius. Leidinys pavadintas „Baltic NuRsE“ (N-nursing (slauga), R-Research (moksliniai tyrimai), E-Education (mokymas)). Leidinys planuotas leisti anglų kalba. Leidžiant žurnalo priedą publikuojant tik recenzuotus mokslinius straipsnius buvo planuojama pretenduoti į citavimo indeksą. Tuomet, norint gauti citavimo indeksą, žurnale negalėjo būti spausdinama profesinių, informacinių ir kitokio pobūdžio straipsnių, tik mokslinės publikacijos. „Baltic NuRsE“ (ISSN 1822-9344) buvo Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro ir Klaipėdos universiteto bendras projektas. Redakcinė kolegija: Artūras Razbadauskas ir Natalja Istomina iš Klaipėdos universiteto ir Loreta Gudelienė-Gudelevičienė iš Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro. Recenzentų grupę sudarė recenzantai iš Klaipėdos ir Vilniaus universitetų ir SDTS centro. Iš Klaipėdos universiteto: Natalja Istomina, Artūras Razbadauskas, Algimantas Kirkutis, Geriulis Žiliukas, Danguolė Drungilienė, Vida Mockienė; iš Vilniaus universiteto: Danutė Kalibatienė ir Vidmantas Alekna. SDTS centrui atstovavo Loreta Gudelienė-Gudelevičienė. Pirmajame leidinyje publikuoti 6 recenzuoti moksliniai straipsniai.

Redakcinės kolegijos nariai kreipėsi į skaitytojus:

Brangūs skaitytojai,

Malonu jums pristatyti pirmą mokslinį žurnalą Baltijos šalių slaugytojams: Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Slaugos mokslas yra labai jaunas ir labai svarbu jį vystyti Europos ir pasaulio patirtimi.

Straipsniai šiame žurnale sudomins slaugytojus mokslininkus, slaugytojus praktikus ir kitus sveikatos priežiūros specialistus.

„Baltic NuRsE“ turėjo būti pristatyta tarptautinėje konferencijoje, vyksiančioje Klaipėdos universitete. Tačiau, likus penkioms dienoms iki renginio pradžios, paaiškėjo, kad Centras neturi finansinių galimybių šiam leidiniui išleisti. „Baltic NuRsE“ skubiai išleidžiamas Klaipėdos universiteto lėšomis. Žurnalas didelio redakcinės kolegijos narių entuziazmo dėka buvo išleistas ir pristatytas Klaipėdos universiteto tarptautinėje konferencijoje.

Pirmas „Baltic NuRsE“ leidinys taip ir liko vienintelis.

Bėgant metams žurnalas „Slauga. Mokslas ir praktika“ solidėjo, keitėsi jo išvaizda ir turinys. Publikacijų tikslai taip pat keitėsi: nuo informacijos skaitytojams perdavimo, praktinių patarimų, švietimo publikacijų iki recenzuojamų mokslinių straipsnių. Mokslinio recenzuojamo žurnalo statusas gautas 2015 metais. Ilgainiui įsitvirtino nuolatinės rubrikos: Mokslinis straipsnis, Tyrimai, Slaugos mokslas, Slaugymo praktika, Geroji patirtis, Sėkmės istorijos ir kt. Nuo 2002 iki 2016 m. žurnalo puslapiuose buvo vykdomi mokymai nuotoliniu būdu.

Visus 20 savo gyvavimo metų žurnalas žengė koja kojon su slaugos mokslo raida ir mokymo bei slaugymo reforma Lietuvoje. 2015 m. žurnalas tapo Lietuvos mokslo periodinių leidinių asociacijos nariu. Žurnale savo vietą rado universitetai, kolegijos, profesinės asociacijos. Formuoti žurnalo turinį pataria redkolegijų nariai, tad įstaigų ir organizacijų logotipai pirmajame puslapyje – ne puošmena, o susitelkimo ženklas siekiant bendro tikslo – teorijos ir praktikos ryšio bei bendradarbiavimo.

2020 metai. Laikas daryti dar vieną šuolį – į e. erdvę.

Norime būti visada prieinami ir po ranka, būti prieinami visur, kur tik yra internetas: prie ežero, kaimo sodyboje, autobuse ir kt.

Norime, kad jaustumėte komfortą mus skaitydami mažuose įrenginiuose, pvz., telefone. Norime, kad apie mus sužinotų ir kitų šalių praktikai bei profesionalai, nes mes būsime atviri visiems.

Skaitykite, rašykite ir būkime matomi ne tik Lietuvoje. Ačiū, kad esate su mumis. Ačiū, kad rašote. Ačiū, kad skaitote mus.

www.zurnalai.vu.lt/slauga
www.journals.vu.lt/slauga

**Apie mus iš žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“
20-mečio /1917 Nr. 2 (242)**

Tai vienas seniausiai leidžiamų kasmėnesinių asmens sveikatos priežiūros specialistams skirtų leidinių, skaitomas nuo 1997 metų sausio 1 dienos. Žurnale skelbiami moksliniai straipsniai, slaugos mokslo ir praktikos aktualijos. Jame suteikiamos galimybės slaugytojams tobulinti savo profesinę kvalifikaciją ir nuotoliniu būdu – vykdomi mokymo ciklai aktualiomis sveikatos priežiūros temomis. Ne mažesnis žurnalo indėlis ir didinant slaugytojų profesijos prestižą visuomenėje. Jis labai mėgstamas ir su malonumu skaitomas ne tik šios, bet ir kitų medicinos sričių specialistų, jį skaito ir sveikatos politiką formuojantys politikai, ir visi jai neabejingi žmonės.

Sveikatos apsaugos ministerijos bendradarbiavimas su žurnalu „Slauga. Mokslas ir praktika“ yra jau daug metų nenutrūkstantis, malonus, nuoširdus ir abipusiai naudingas. Keičiamės aktualia informacija, sužinome apie slaugos specialistų lūkesčius ir iššūkius, pranešame apie slaugos politikos kryptis, svarbias naujoves, renginius, profesinio tobulinimosi galimybes, siūlymus ir pan. Mums labai rūpi, kad progresyvūs žingsniai, kuriuos kartu žengiame pokyčių slaugoje link, būtų matomi, vertinami ir komentuojami.

Aurelijus Veryga

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras

Nauji iššūkiai slaugytojus verčia nuolat tobulinti profesines žinias, domėtis pasaulinėmis sveikatos priežiūros naujienomis, mokslo pasiekimais. Galimybių gilintis į savo profesijos naujoves, aktualijas, mokslo pasiekimų keliamus reikalavimus suteikia Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras, organizuodamas tobulinimosi kursus, konferencijas, seminarus, įvairius mokymus. Prie to prisideda ir jau 20 metų leidžiamas kasmėnesinis asmens sveikatos priežiūros specialistams skirtas recenzuojamas mokslo žurnalas „Slauga. Mokslas ir praktika“. Jo puslapiuose pristatomi naujaisi slaugos mokslo ir slaugymo praktikos pasiekimai, dalijamasi gerąja patirtimi, slaugytojų darbo naujovėmis. Tai žurnalas, pilnas gausios slaugytojų bendruomenės pasitikėjimą.

Prie žurnalo turinio formavimo ir keliamų uždavinių įgyvendinimo daug prisideda mokslinės redakcinės kolegijos, redakcinės kolegijos nariai. Dėkojame jiems už rūpinimąsi žurnalo prestižu, rengiamų publikacijų kokybiškumu, kompetentingas konsultacijas.

Dėkojame visiems publikacijų autoriams – iš jūsų sužinojome, kuo šiandien gyvena slaugytojų bendruomenė.

Juozas Ruolia

*Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų
kompetencijų centro direktorius*

Norime nuoširdžiai padėkoti žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ kolektyvui, kad jau 20 metų aktyviai dalyvauja slaugytojų švietime, slaugos mokslo plėtojime bei slaugytojo profesijos prestižo formavime. Žurnale pateikiamos mokslinės publikacijos, mokymų medžiaga, naujienos bei įvykiai, kurie yra aktualūs slaugytojams. Slaugytojai turi galimybę

ne tik būti šio žurnalo skaitytojais, bet ir aktyvūs rašytojai. Sveikatos priežiūros specialistai dalijasi savo mokslinė bei praktine patirtimi, telkiasi bendriems darbams ir projektams.

*Prof. dr. Artūras Razbadauskas
Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto
bendruomenės vardu*

Lietuvos sveikatos mokslams skirtų žurnalų yra ne vienas, bet tikslingai slaugos mokslo sklaidai dedikuojamų turime vos kelis. „Slauga. Mokslas ir praktika“ – vienas jų, skirtas slaugos specialistų bendruomenei. Žurnalo leidėjų sumanymas sudaryti mokslinę, profesinę ir informacijos skiltis daro žurnalą prieinamą ir įdomų didesniai slaugos specialistų ratui. Daug tikimasi iš skaitytojų. Žurnale pasidalydami savo atliekamų mokslo darbų rezultatais bei skelbdami kitą slaugytojų bendruomenei aktualią informaciją jie svariai prisidėtų prie leidinio puoselėjimo, žinomumo didinimo, kokybės gerinimo.

*Olga Riklikienė
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto
Slaugos ir rūpybos katedros profesorė*

Šis žurnalas auga ir vystosi kaip visad žaliuojantis medis, kuris suteikia slaugos personalui ir susidomėjimo, ir pamokymų, ir naujų pamąstymų, o visą bendradarbiavimą ir bendravimą jungia meilė žmogui, gyvenimui, nes meilė ir sukuria ryšį su gyvenimu.

Linkime augti ir brandinti smalsius vaisius, kuriuos su meile ir rašysime, ir mėgausimės, kad pasidalintume vieni su kitais savo kasdienybėje ir šventėje.

Tad ilgiausių, ilgiausių metų.

*Nijolė Zuzaitė
VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės centralizuotos sterilizacijos skyriaus vadovė, KVK Pažangios slaugos klubo narė*

Budėjimo metu viena iš mano slaugomų psichikos negalią turinti pacientė paprašė ko nors paskaityti. Pasiūliau jai žurnalą „Slauga. Mokslas ir praktika“. Ji pasirinko straipsnį „Psichikos sveikta: iššūkiai ir galimybės“. Gražindama žurnalą pacientė tarė: „Reiškia, domisi ir apie mus, psichikos sutrikimų turinčius ligonius, malonu“, – neslėpė džiugėsio.

Linkiu redakcinei kolegijai subrandinti ir išsaugoti tai, kas pasiekta.

Linkiu išvalgumo, kūrybiškumo, naujovių Jūsų straipsniuose. Ačiū, kad esate.

*Nijolė Saulienė
VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės Psichiatrijos filialo
psichikos sveikatos slaugytoja, slaugos magistrė,
KVK Pažangios slaugos klubo narė*

Pacientų slauga tapo kryptinga, nuosekli, turinti aiškų tikslą, skatinanti rinktis inovatyvius veiklos būdus ir metodus. Klaipėdos universitetinėje ligoninėje dirba per 700 slaugos specialistų, kartu su padėjėjais šioje srityje dirba daugiau kaip 1000 darbuotojų. Kasmet ligoninėje slaugos praktiką atlieka per 300 studentų. Kiekvieną kartą atvertę naują

žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ numerį randame nuosirdų pasveikinimą su žodžiais apie gyvenimo trapumą, palinkėjimais švenčių proga, besikeičiantį metų laiką ir jo žavesį... Apie daug ką, kas slaugytojams nesvetima tiek darbe, tiek asmeninėje erdvėje.

Šis leidinys – tai slaugytojų žinių ir įgūdžių šaltinis, paremtas moksliniais tyrimais. Ten visada rasime informacijos apie naujausius pokyčius ir aktualijas slaugos praktikoje ir slaugos moksle.

*Jurgita Vaitiekienė
VšĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės
vyriausiojo gydytojo pavaduotoja slaugai*

Žurnalas „Slauga. Mokslas ir praktika“ – puiki galimybė tobulėti, susipažinti su mokslo naujovėmis. Mano kaip slaugytojos darbo patirtis – 35 metai, bet žinias atnaujinti būtina nuolat. Perskaičiusi straipsnius su nauja informacija apie lėtines, onkologines ligas, žaizdų priežiūrą, visada stenčiuosi supažindinti savo globojamus ir slaugomus žmones. Džiaugiuosi, kad toks žurnalas gyvuoja, ir sveikinu sulaukus gražaus jubiliejaus.

*Dalytė Fabijonavičienė
LRKD Klaipėdos skyriaus slaugytoja,
KVK Pažangios slaugos klubo narė*

Naujų technologijų pažanga ir jos nauda sveikatos priežiūros specialistams

Viktorija Piščalkienė

Kauno kolegijos Medicinos fakulteto Slaugos katedra, žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ mokslinė redaktorė

Visame pasaulyje skaitymą keičia sparčių naujų technologijų pažanga. Elektroninių žurnalų paskirtis – kuo plačiau skleisti mokslines žinias ir praktines naujoves šiuolaikiniam skaitytojui. Pirmieji moksliniai žurnalai pasaulyje pasirodė daugiau nei prieš 20 metų.

Didžiausią „įsibėgėjimą“ jie pasiekė 2009 metais, kuomet buvo galima perskaityti ne mažiau kaip 50 mln. elektronine forma publikuojamų straipsnių. Kiekvienais metais viso pasaulio skaitytojus pasiekia 2,5 mln. naujų mokslinių straipsnių. Naujausiais duomenimis, pasaulyje yra leidžiama 34 000 mokslinių žurnalų elektronine forma.

Žvelgiant iš šių dienų perspektyvos, net nekyla abejonių dėl elektroninių žurnalų naudingumo. Sunku būtų įvardyti, kuris elektroninių žurnalų bruožas yra svarbiausias. Kalbėti reiktų apie kompleksinę jo naudą skaitytojui, pasaulio ekonomikai ir ekologijai.

Elektroniniai žurnalai, kaip ir visi elektroniniai leidiniai, padidina komunikacijos aprėptį tarp informaciją siunčiančio žmogaus ir skaitytojo. Tai tarsi masinė komunikacija, kurios metu specializuotos siuntėjų grupės (kitai sakant – straipsnių autoriai) technologinėmis priemonėmis perduoda informaciją plačiai grupei.

Šiuolaikinėje žinių visuomenėje svarbu, kad informacijos srautas pasiektų kuo daugiau žmonių. Iš tiesų tai nutiekia optimistiškai, kad mūsų žurnalo skaitytojus – sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistus – plačiau pasieks naujausios profesinės žinios ir jiems bus sudarytos galimybės dar daugiau praplėsti savo pažinimą aktualiomis temomis. Dar vienas privalumas, kuriuo ateityje galės naudotis mūsų skaitytojai, – tai mokslo įrodymais grįstų žinių pasidalijimas su kitais asmenimis. Kalbame tarsi apie vieno mygtuko paspaudimą ir informacijos perdavimą kolegoms, profesinėms bendruomenėms.

Elektroninės priemonės padeda užtikrinti efektyvesnius žinių valdymo procesus. Skaitytojas visada tiesiogiai gali susisiekti su jį dominančio straipsnio autoriumi, išsamiai padiskutuoti įvairiuose forumuose. Neabejotina nauda ir autoriams – mokslininkams, praktikams. Padidėjusi prieiga prie jų straipsnių gerina mokslininkų ir praktikų matomumą bei žinomumą visuomenėje.

Rankoje laikomas elektroninis leidinys yra kur kas patogesnis už popierinį variantą. Pastaruoju metu vis daugiau aptinkama leidinių, kuriuose pateikiamos interaktyvios iliustracijos, vaizdo, garso įrašai, interaktyvios nuorodos į kitus informacijos šaltinius.

Kalbant apie ekonomiškumą, yra paskaičiuota, kad elektroniniai leidiniai kainuoja gerokai mažiau už popierine forma leidžiamus leidinius. Visame pasaulyje nuolat augančios žurnalų kainos neužtikrina galimybės gauti reikalingų mokslinės informacijos šaltinių bei praktinių patarimų.

Dar vienas svarbus aspektas – ekologiškumas. Nespausdinant knygos, žurnalo ant popieriaus, saugomi medžiai ir visa gamta. Popieriaus gamybai yra naudojama mediena, vanduo ir elektros energija. Dera prisiminti vieną faktą, verčiantį suabejoti popierinių leidinių ekologiškumu. Iš penkių kubinių metrų medienos galima pagaminti tik 900 vidutinio storio knygų ar žurnalų.

Elektroninio žurnalo puslapius galima vartyti, padidinti ar susimąžinti ir patogiai peržiūrėti bei skaityti. Ir kas svarbiausia sveikatos priežiūros specialistams – yra patogų skaityti jiems patogiu laiku bet kuriuo paros metu. Ir dar vienas vertas paminėti privalumas – elektroniniai žurnalai neužima vietos, kadangi nereikia jų sandėliuoti.

Baigdama norėčiau pasakyti, kad ateityje neturėtume atsisakyti ir tradicinių bendravimo priemonių, tokių kaip konferencijos, susitikimai, seminarai, publikacijos, knygos ir kt. Tikiu, kad skaitmeninės priemonės ir naujai elektronine forma leidžiamas žurnalas „Slauga. Mokslas ir praktika“ papildys mūsų mintis, idėjas ir užims svarbią vietą profesinėje veikloje, sutelkiant dėmesį į pacientų, klientų poreikių patenkinimą bei paslaugų kokybę.